

ПРОДУКТИ РАДІОЗАХИСНОЇ ДІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖХАРЧОПРОМУ УКРАЇНИ

На території радіоактивного забруднення розташовано 72 підприємства Держхарчопрому України, метою яких є забезпечення населення продуктами харчування, що сприяють виведенню з організму радіонуклідів і зменшенню патогенної дії радіотоксинів.

У вирішенні проблеми забезпечення населення лікувально-профілактичними продуктами харчування велика увага приділяється науково-дослідній роботі. Галузевими інститутами та структурними формуваннями Держхарчопрому разом з науково-дослідними організаціями АН і АМН України проводяться роботи по розробці нових добавок і продуктів харчування з лікувально-профілактичними властивостями.

Розробки ведуться по основних групах радіозахисних речовин - адаптогенах, антиоксидантах, імуномодуляторах.

У рамках Національної програми ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС виконувалось понад 20 проектів, які фінансувалися Мінчорнобилем України.

Розроблено і введено у виробництво:

- високопродуктивні штами-продукції бета-каротину (Верхньодніпровський КПК. Інститут мікробіології і вірусології);
- сухі сніданки з цитрусовими, полісоллом, ефірами целюлози (Бориспільський ЗПТ, Київський торговельно-економічний університет);

- безалкогольні напої з похідними карбонових кислот (Український науковий центр радіаційної медицини, Київський колективний завод «Росинка»);
- молочні продукти з вітаміном А, цукором, мармеладом тощо.

пектиновим екстрактом, карбюлозою (Укрконсервмолоко);

- кондитерські вироби і харчоконцентрати з бета-каротином, карбюлозою, полісолловими екстрактами, альбуміном та аспартамом (Укркондитер).

Завершені розробки біотехнології одержання нових харчових добавок лікувально-профілактичної дії - аубазидану і глутамату калію (УкрНДІспиртбіопрод), актиоксидантів та імуномодуляторів з лікарської рослинної сировини (УкрНДІ харчової промисловості), карбюлози харчової (Київський політехнічний інститут).

На стадії впровадження харчові продукти з резистивним, який підвищує захисні реакції організму при придбаних імунодефіцитах різного походження (Інститут гематології і переливання крові, Укрпродспілка).

Для населення, яке постраждало від аварії на Чорнобильській АЕС, підприємствами Держхарчопрому виробляється широкий асортимент, понад 100 найменувань продуктів харчування лікувально-профілактичного призначення.

Це продукти з бета-каротином - одним з найбільш активних антиоксидантів протирадіаційної і протипухлинної дії. На його основі вироблено каротинову олію, кондитерські вироби: цукерки «Каротинові», «Зоря сходу», «Шанс», драже «Колобок», вафлі «Медуниця», креми, печиво, пряники «Сонечко», хлібобулочні вироби, харчоконцентрати (перші та другі обідні страви).

Бета-каротином збагачують майонез, вершкове масло, маргарин, молоко згущене тощо.

Одержана вододисперсна форма бета-каротину, що дасть змогу значно розширити можливості його використання, зокрема в безалкогольних напоях, соках, фруктових і овочевих пюре, мармеладах тощо.

Александр КОРЗУН, оператор газового контура реакторного цеха ПО «Чернобыльская АЭС». Молодой специалист. После окончания Киевского энергетического техникума в 1993 году пришел на Чернобыльскую АЭС, где работают все его близкие: отец, мать, старший брат. В 1986 году вместе с семьей Александр был эвакуирован из г. Припяти, сейчас живет в г.Славутиче.

На снимке: оператор газового контура реакторного цеха ПО «Чернобыльская АЭС» Александр КОРЗУН во время дежурства.

Фото Валерия ИНЮТИНА.

Суттєве місце в асортименті продуктів харчування лікувально-профілактичного призначення займає продукція з використанням харчових волокон, пектину, фруктових овочевих порошоків, які діють як сорбенти важких металів та радіонуклідів. На їх основі виробляється хліб та хлібобулочні вироби, великий обсяг кондитерських виробів, особливо пастиломармеладних, згущене молоко.

Налагоджено виробництво хліба альгінатного, кондитерських виробів, печива «Маяк», вафлів «Заграда», «Зоряний світ», «Бадьорість», драже «Агат», шоколаду «Здоров'я», солодких плиток, киселю «Сонячний» з альгінатом натрію - одним з небагатьох радіозахисних засобів з селективною дією по стронцію.

У виробництві лікувально-профілактичних продуктів харчування велика увага приділяється використанню лікарських рослин, які є джерелом багатьох вітамінів, біофлавоноїдів, імуномодуляторів та інших біологічно активних речовин. На їх основі випускається близько 50 найменувань продукції: безалкогольні напої і бальзами («Діброва», «Славутич», «Київ», «Ілля Муромець», «Український орнамент» та інші), чаї та чайні напої («Ідеал», «Делятин», «Яремча», «Лісовий гомін», «Золоті Карпати» тощо), цукерки («Літечко», «Гуморина», «Дударик»), печиво («Чебрець», «Зимородок», «Ластівка»), соки, приправи, прянощі.

Для ідентифікації продуктів харчування, що мають радіозахисні властивості, Держхарчопромом розроб-

лено й запатентовано спеціальний колективний товарний знак «Продукт з радіопротекторними властивостями», що символізує прагнення до життя й відродження. Право на використання знаку надається Міжвідомчою координаційною радою з проблем харчування.

На протязі останніх років підприємства розширили асортимет і збільшили обсяги виробництва продуктів харчування лікувально-профілактичного призначення: кондитерських виробів вдвічі, безалкогольних напоїв майже в 10 разів, чаїв та чайних напоїв в 1,5 раза, хліба та хлібобулочних виробів майже в 100 разів.

Подальше збільшення виробництва гальмується різким зростанням цін на домішки (на протязі року вартість 1 кг суспензії бета-каротину збільшилась з 45 млн.крб. до 180 млн.крб.; карбюлози харчової з 388 тис.крб. до 2 млн.крб.).

За умов економічної кризи підприємства не мають коштів на їх придбання.

Мінчорнобилем України виділяються певні кошти на централізовану закупівлю домішок лікувально-профілактичної дії для підприємств Держхарчопрому.

З метою більш повного забезпечення населення, яке проживає на територіях, що зазнали радіаційного забруднення, продуктами харчування лікувального та профілактичного призначення, необхідні такі заходи:

- для зацікавлення підприємств у збільшенні виробництва продуктів лікувально-профілактичного призначення необхідно ввести механізм пільгового їх оподаткування;

- збільшити виділення централізованих коштів на закупівлю домішок лікувально-профілактичної дії;

- перебудувати систему оптової і роздрібною торгівлі продовольчими товарами. Перехід харчових підприємств на безпосередній зв'язок з безліччю об'єктів роздрібною торгівлі значно ускладнюють реалізацію продукції та механізм розрахунків.

В. ЯНИЦЬКИЙ.
Держхарчопром України.